

MART AYI FİYAT GELİŐMELERİ

6 NİSAN 2021

Özet

Tüketici fiyatları Mart ayında yüzde 1,08 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,58 puan yükselişle yüzde 16,19 olmuştur. Enflasyondaki yükseliş enerji, hizmet ve temel mallardan kaynaklanırken, gıda grubunda enflasyon gerilemiştir. Gıda enflasyonu taze meyve ve sebze fiyatları öncülüğünde bir önceki aya kıyasla yavaşlarken, işlenmiş gıda enflasyonundaki güçlü artış eğilimi bir miktar hız kesmekle birlikte devam etmiştir. Uluslararası petrol fiyatlarındaki artış eğilimine rağmen eşel mobil uygulaması enflasyonu sınırlamaya devam etmiştir. Bu doğrultuda, enerji fiyatları yatay bir seyir izlese de grup yıllık enflasyonu baz etkisiyle belirgin şekilde yükselmiştir. Hizmet enflasyonu kontrollü normalleşme sürecinin bazı alt kalemler üzerindeki yukarı yönlü etkisi ve özel iletişim vergisindeki artışın gecikmeli yansımalarına bağlı olarak artış kaydetmiştir. Temel mal enflasyonunda ise dayanıklı tüketim malları dışındaki sektörlerdeki gelişmelerle yukarı yönlü seyir korunmuştur. Üretici fiyatları başta petrol ve endüstriyel metaller olmak üzere uluslararası emtia fiyatlarındaki yükseliş, Türk lirasında yakın dönemdeki görünüm ve bazı ürünlerde süregelen arz sıkıntılarının etkisiyle güçlü bir artış kaydederek yükseliş eğilimini sürdürmüştür. Bu görünüm altında, B ve C göstergelerinin yıllık enflasyonları artarken, eğilimleri bir miktar gerilese de yüksek seviyesini korumuştur.

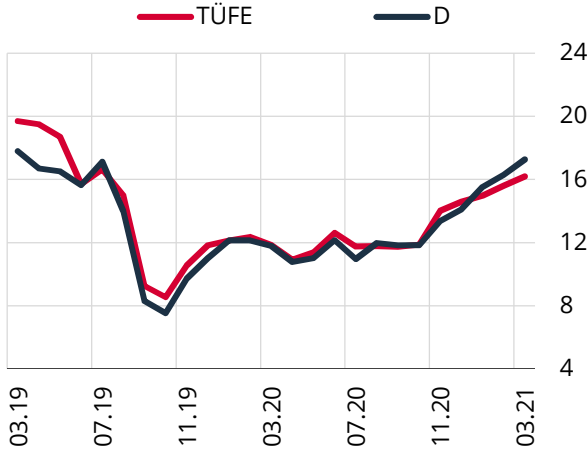
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

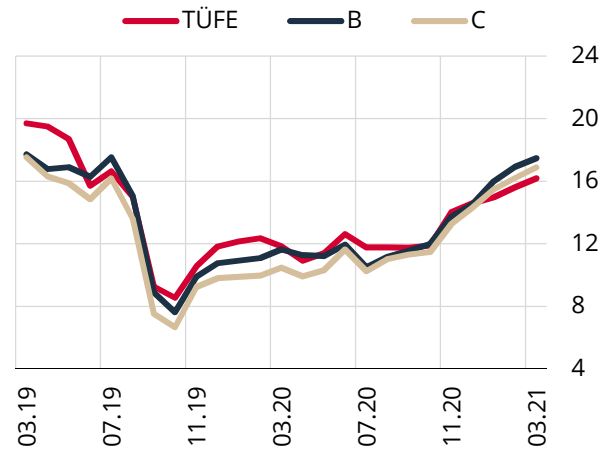
Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 1,08 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 0,58 puan artarak yüzde 16,19 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları, sırasıyla 0,57 ve 0,67 puan artarak yüzde 17,49 ve yüzde 16,88 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre enerji, hizmet ve temel mal gruplarının katkıları sırasıyla 0,38, 0,21 ve 0,17 puan artmış, gıda ve alkol-tütün-altın gruplarının katkıları ise 0,15 ve 0,03 puan azalmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

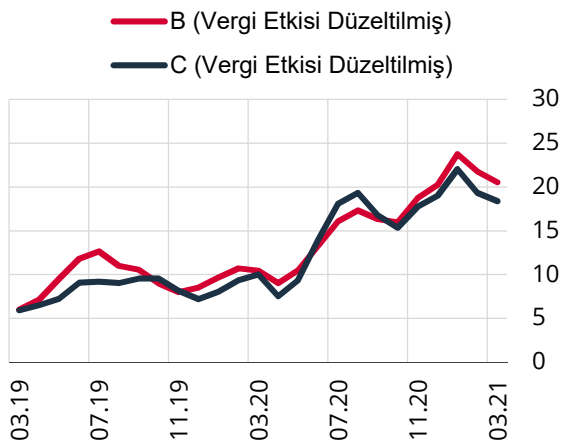

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

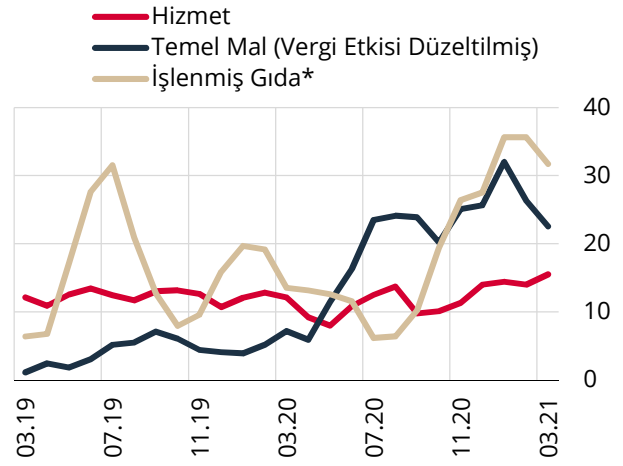

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, üç aylık ortalamalara göre B ve C göstergelerinin eğilimleri bir miktar gerilemekle birlikte yüksek seviyesini korumuştur (Grafik 3). Bu dönemde, enflasyon eğilimi temel mal ve işlenmiş gıda gruplarında yavaşlarken, hizmet grubunda yükselmiştir (Grafik 4).

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

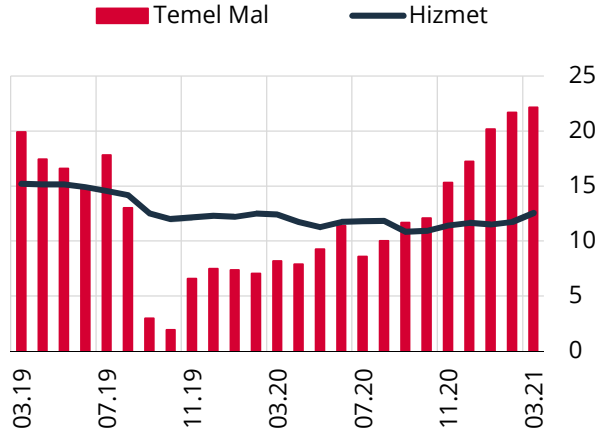

* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

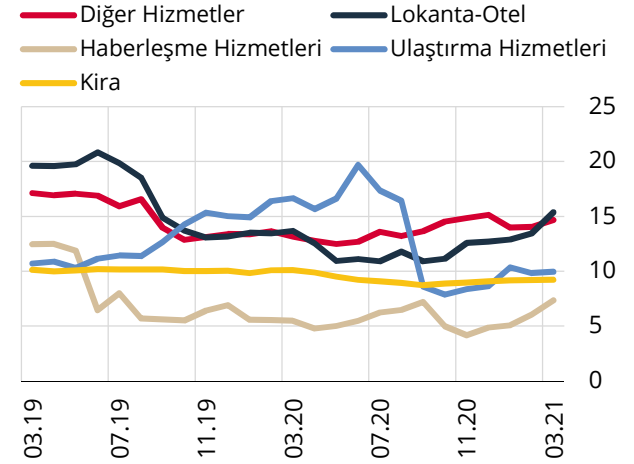
Hizmet fiyatları Mart ayında yüzde 1,26 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,82 puan artarak yüzde 12,56 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Yıllık enflasyon lokanta-otel, haberleşme ve diğer hizmetlerde artarken, kira ve ulaşımda görece yatay seyretmiştir (Grafik 6). Salgın tedbirlerinin hafifletilmesiyle, yemek hizmetlerinde daha belirgin olmak üzere, lokanta-otel fiyatlarında belirgin artışlar gerçekleşmiştir. Faaliyetin kesintiye uğradığı zaman zarfında biriken maliyet baskısına ek olarak, kapasite sınırlamaları ve talep yönlü unsurların bu gelişmede etkili olduğu değerlendirilmektedir. Haberleşme hizmetleri fiyatlarındaki yükselişte özel iletişim vergisindeki ayarlamaların sarkan etkilerine bağlı olarak, cep telefonu

görüşme ve internet ücretlerindeki artışlar belirleyici olmuştur. Mart ayında, diğer hizmetler içinde sınıflandırılan belirli kalemler enflasyon görünümünü olumsuz etkilemiştir. Bu kalemler arasında, özel okul ücretlerindeki yükseliş kaynaklı olarak eğitim hizmetleri öne çıkmış, bu gelişmede geçmiş enflasyona endekslemenin yanında bir önceki yıldaki geçici KDV indirimlerinin sona ermesi de etkili olmuştur. Ayrıca, salgın tedbirlerinin hafifletilmesiyle, eğlence hizmetlerindeki fiyat artışları da dikkat çekmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

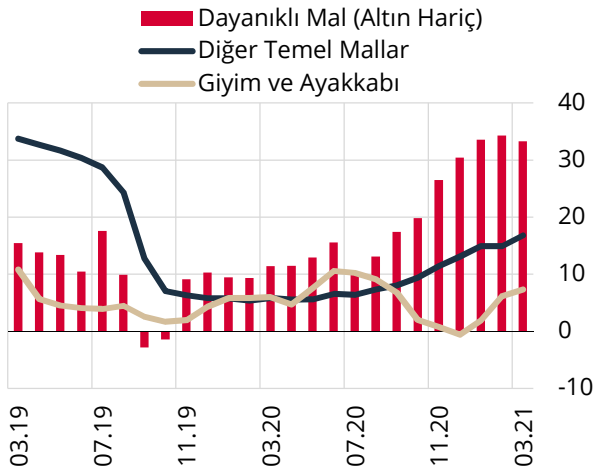

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

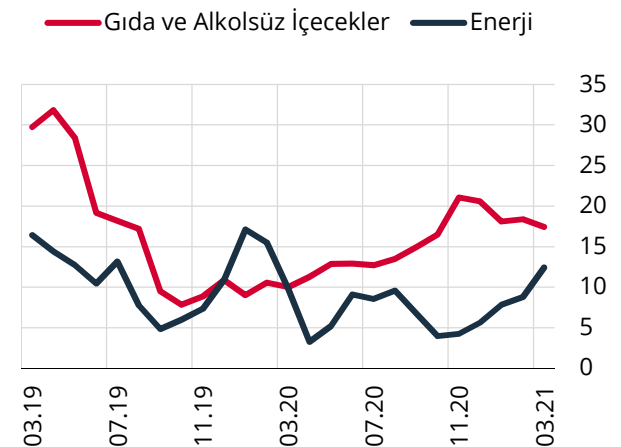

Temel mal yıllık enflasyonu Mart ayında 0,44 puan artışla yüzde 22,14 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon, giyim ve ayakkabı ile diğer temel mallarda yükselirken, dayanıklı mallarda sınırlı ölçüde gerilemiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal fiyatları Mart ayında yüzde 0,35 ile görece ılımlı bir oranda artmış, grup yıllık enflasyonu 0,99 puan gerileyerek yüzde 33,29 olmuştur. Bu dönemde fiyatlar mobilya ve otomobil gruplarında artarken, beyaz eşyada gerilemiştir. Diğer temel mallar grubunda fiyatlar yüzde 2,84 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,86 puan yükselerek yüzde 16,80'e ulaşmıştır. Bu gelişmede, referans fiyat uygulamasına bağlı olarak Şubat ayında gerçekleşen ilaç fiyatlarındaki artışın Mart ayına sarkan etkisi öne çıkarken, döviz kuru geçişkenliğinin yüksek olduğu konuta yönelik bakım-onarım ile kişisel bakım ürünlerindeki fiyat artışları da dikkat çekmiştir. Yeni sezona girilen giyim grubunda da aylık artış bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla bir miktar daha yüksek gerçekleşmiş, grup yıllık enflasyonu (yüzde 7,33) yükselişini sürdürmüştür.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

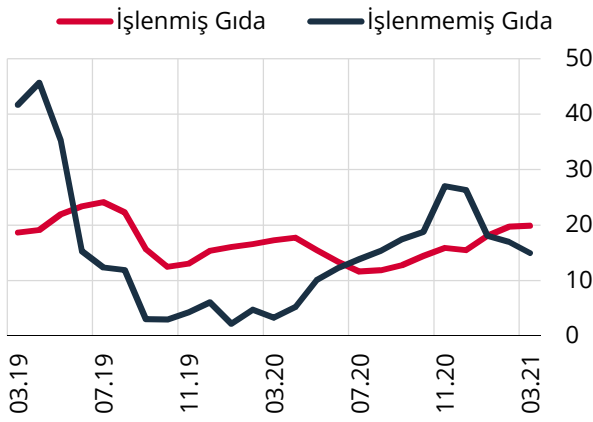
Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

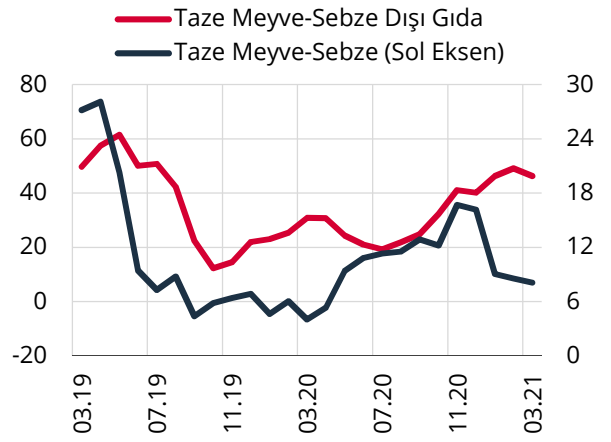
Enerji fiyatları Mart ayında yüzde 0,09 oranında artmıştır (Tablo 1). Tüpgaz ve doğalgaz fiyatları bu dönemde sırasıyla yüzde 2,81 ve yüzde 0,93 oranında yükselmiştir. Mart ayında petrol fiyatlarındaki yükseliş ve Türk lirasındaki değer kaybına karşın, eşel mobil ve tavan fiyat uygulamalarının etkisiyle akaryakıt fiyatları yüzde 0,69 oranında gerilemiştir. Öte yandan, akaryakıt yıllık enflasyonu geçtiğimiz yılın aynı döneminde gerileyen petrol fiyatlarının oluşturduğu düşük bazın etkisiyle yüzde 14,00'e ulaşmıştır. Bu gelişmelerle, enerji grubu yıllık enflasyonu 3,61 puan artarak yüzde 12,43'e yükselmiştir (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecek fiyatları Mart ayında yüzde 1,13 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,96 puan azalarak yüzde 17,44 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede yıllık enflasyonu yüzde 14,98'e gerileyen işlenmemiş gıda grubu etkili olurken, işlenmiş gıda grubunda yıllık enflasyon sınırlı bir oranda da olsa yükselişini sürdürmüştü ve yüzde 19,87 düzeyinde gerçekleşmiştir (Grafik 9). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler, taze meyve-sebze fiyatlarında meyve grubu kaynaklı olarak aylık bazda gerilemeye, diğer işlenmemiş gıda grubunda ise bir miktar yükselişe işaret etmiştir. Bu dönemde, diğer işlenmemiş gıda grubunda tavuk eti fiyatlarındaki artışın oldukça hızlandığı (yüzde 9,79), son iki aydır kırmızı et fiyatlarında gözlenen belirgin yükselişin ise bir miktar hız kestiği (yüzde 1,46) gözlenmiştir. Mart ayında işlenmiş gıda fiyatları aylık bazda yüzde 0,95 ile kısmen yavaşlamış; uluslararası emtia fiyatlarındaki gelişmelerin etkisinin gözlemlendiği katı-sıvı yağlardaki artışlar hız kesmekle beraber devam etmiştir. Şeker fiyatlarındaki artışa istinaden şekerleme, çikolata gibi ürünlerde görülen fiyat artışları dikkat çekmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu bir önceki aya göre sınırlı bir düşüş kaydederek yüzde 19,91'e gerilemiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

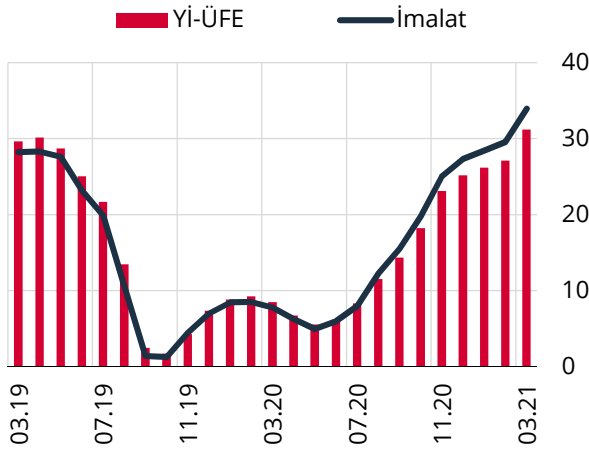
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Mart ayında yüzde 4,13 ile belirgin bir oranda yükselmiş, yıllık enflasyon 4,11 puan artarak yüzde 31,20'ye ulaşmıştır (Grafik 11 ve Tablo 3). Üretici fiyatlarındaki bu yükselişte, emtia fiyatlarında süregelen artışların, döviz kuru gelişmelerinin ve arz kısıtlarının etkisi hissedilmiştir. Bu dönemde ana metal, metal ürünleri, kimyasal, tekstil, kauçuk ve plastik imalatı sektörlerinde yüksek oranlı fiyat artışları izlenmiştir. Bu gelişmelerle, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi üç aylık düşüşün ardından yükselmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

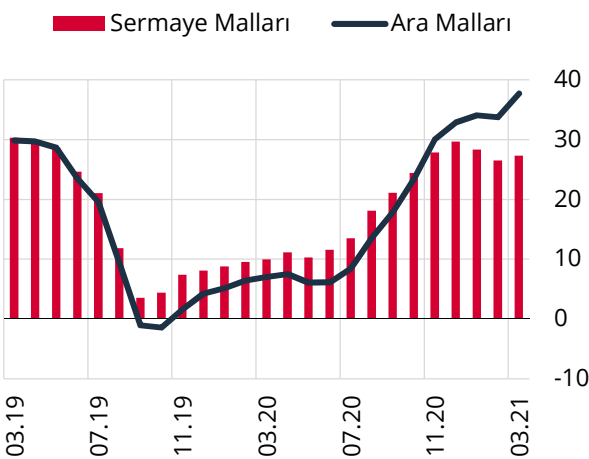

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

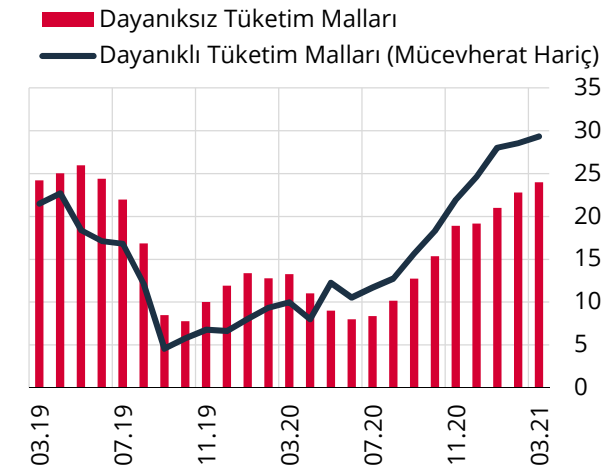

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, yıllık enflasyon enerji ve ara malı gruplarında belirgin olmak üzere alt gruplar genelinde artmıştır (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Aylık bazda ara malı ve enerji fiyatları yüzde 5'in üzerinde artış kaydederken, enerji fiyatlarındaki artışın tüketici enflasyonuna yansımaları eşel mobil uygulaması nedeniyle sınırlı olmuştur. Ara malları fiyat artışında demir-çelik ve ferro alaşımlar, plastik ürünler ile temel kimyasallar ve tekstil iplik-elyafları öne çıkarken, artışların grup geneline yayıldığı izlenmiştir. Sermaye malı grubunda metal yapı ürünleri, makinalar, ulaştırmaya yönelik sermaye malları, bilgisayar ve çevre birimleri yüksek fiyat artışlarıyla dikkat çeken kalemler olmuştur. Enerji fiyatlarındaki artışta rafine edilmiş petrol ürünleri Mart ayında da yüksek katkısıyla olumsuz ayrılmıştır. Dayanıklı tüketim mallarında mobilya fiyatlarındaki artışlar bu dönem de sürmüştür. Et ürünleri, katı-sıvı yağlar gibi gıda kalemleri ile ilaçlar ve diğer tekstil ürünleri dayanıksız tüketim mallarını sürükleyen kalemler olmuştur. Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mart 2021	Mart 2020	Mart 2021	Mart 2020
TÜFE	1,08	0,57	16,19	11,86
1. Mallar	1,01	0,59	17,81	11,59
Enerji	0,09	-3,12	12,43	9,81
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,13	1,95	17,44	10,05
İşlenmemiş Gıda	1,32	3,11	14,98	3,33
Taze Meyve-Sebze	0,34	1,76	7,04	-6,56
Diğer İşlenmemiş	1,87	3,97	19,96	11,79
İşlenmiş Gıda	0,95	0,83	19,87	17,28
Ekmek ve Tahıllar	1,20	0,66	19,67	17,97
Diğer İşlenmiş	0,82	0,92	19,92	16,90
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,24	0,95	19,74	13,26
Temel Mallar	1,39	1,03	22,14	8,18
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,35	1,10	33,29	11,39
Giyim ve Ayakkabı (*)	1,74	0,65	7,33	6,01
Diğer Temel Mallar	2,84	1,21	16,80	5,84
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,04	0,04	2,87	40,19
Altın	2,72	2,98	34,01	36,00
2. Hizmetler	1,26	0,52	12,56	12,42
Kira	0,57	0,54	9,24	10,11
Lokanta ve Oteller	2,60	0,87	15,39	13,68
Ulaştırma Hizmetleri	0,27	0,15	9,96	16,66
Haberleşme Hizmetleri	1,32	0,08	7,36	5,48
Diğer Hizmetler	1,05	0,47	14,69	13,17
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,26	0,77	17,49	11,65
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,33	0,76	16,88	10,49
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,10	0,25	17,28	11,80
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	1,12	0,61	17,82	9,32

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mart 2021		Mart 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	1,08	16,19	0,57	11,86
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	25,94	1,13	17,44	1,95	10,05
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,88	0,04	2,87	0,04	40,19
Giyim ve Ayakkabı	5,87	1,72	7,43	0,65	6,18
Konut	15,36	0,70	12,17	0,26	15,31
Ev Eşyası	8,64	0,54	23,64	0,62	7,69
Sağlık	3,25	3,70	19,17	2,78	12,81
Ulaştırma	15,49	0,00	24,85	-1,91	8,79
Haberleşme	4,64	0,76	8,01	-0,05	2,52
Eğlence ve Kültür	3,01	2,01	9,93	0,90	6,72
Eğitim	2,28	2,77	8,33	0,69	13,37
Lokanta ve Oteller	5,91	2,60	15,39	0,87	13,68
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,73	1,98	21,49	1,24	17,21

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mart 2021		Mart 2020	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	4,13	31,20	0,87	8,50
Madencilik	3,51	3,03	21,26	-0,32	10,90
İmalat	87,27	4,33	33,96	0,91	7,79
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	85,25	3,87	32,42	1,92	9,36
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	75,47	3,31	28,80	1,72	9,87
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,38	2,87	2,55	0,99	18,08
Su Temini	0,85	0,42	27,30	0,43	5,51
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		5,05	37,72	2,03	7,04
Dayanıklı Tüketim Malları		1,66	29,68	1,35	11,43
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		1,55	29,35	0,93	9,99
Dayanısız Tüketim Malları		2,73	23,98	1,76	13,25
Sermaye Malı		2,62	27,31	2,01	9,99
Enerji		5,93	23,27	-6,82	1,53

Kaynak: TÜİK.